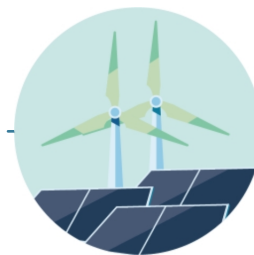


Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie



Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Reacties gemeenten

Hoofdlijnen concept-RES

1. Samen de energie ambitie realiseren
2. Onze aanpak
3. Besparing
4. Duurzame opwek
5. Duurzame warmte
6. Van strategie via beleid naar uitvoering

1. Samen de ambitie realiseren

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none">De gemeenten onderschrijven het belang dat de regio gezamenlijk werkt aan de energietransitie. Een brede en nauwe betrokkenheid van inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden is nodig voor voldoende draagvlak in de samenleving om zo samen de energieambitie te realiseren. We moeten ervoor zorgen dat iedereen hiervan mee profiteert.Inwoners de kans moeten krijgen om zich uit te spreken over de RESS in aanloop van de RES 1.0.	<ul style="list-style-type: none">De ambitie is om in de Metropoolregio Eindhoven een RES te maken die gezamenlijk gedragen is, die gebiedsgericht is en die energieprojecten verbindt aan andere ruimtelijke, infrastructurele of sociale opgaven. In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. In het proces naar de RES 1.0, in de 2e helft van 2020 en in de 1e helft van 2021, gaan we concreter - regionaal en lokaal - in gesprek met partners, inwoners en belanghebbenden over locaties, projecten en activiteiten voor de verschillende thema's.
<ul style="list-style-type: none">Een aantal gemeenten roept op om de gemeenteraden en bewoners sterker te betrekken bij de ontwikkeling van de RES 1.0. Zeker omdat in deze fase de basis gelegd moet worden voor een traject op lange termijn waarbij draagvlak en betaalbaarheid van groot belang is. Gevraagd wordt om op korte termijn concreet te maken hoe deze partijen betrokken worden en hoe hun inbreng meegenomen wordt.Werk intensie(f)(ver) samen met lokale energie coöperaties, woningbouwcorporaties en andere partners.	<ul style="list-style-type: none">Regionale activiteiten zijn in een tijdlijn gezet. Deze wordt afgestemd met gemeenten. Ook als het gaat om wanneer inwoners en raadsleden in het regionale proces worden betrokken en wanneer er informatie vrijkomt voor het lokale gesprek met de omgeving en het lokale besluitvormingsproces. Een gemeente kan daarbinnen haar eigen lokale afstemming en besluitvorming vormgeven.
<ul style="list-style-type: none">Participatie zal voor een deel regionaal georganiseerd moeten worden, maar het is ook belangrijk om lokaal inwoners te betrekken. Om draagvlak te creëren is het belangrijk dat inwoners binnen hun eigen gemeente in dit proces kunnen participeren en dat de lokale inbreng ook meegenomen wordt bij het verder uitwerken van de RES 1.0.	<ul style="list-style-type: none">De komende periode worden raadsleden intensiever betrokken bij het RES-proces. In de vorm van informele vragenuurtjes via webinars en bijeenkomsten, zowel op regionaal niveau als aansluitend bij de lokale ontwikkelingen/discussies over lokaal beleid.
<ul style="list-style-type: none">Werk uit hoe wordt omgegaan met draagvlak, maatschappelijke participatie en weerstand in de RES 1.0.	
<ul style="list-style-type: none">Er wordt een plan van aanpak verwacht vanuit de procesleiding hoe het democratische besluitvormingsproces naar de definitieve RES wordt doorlopen waarin de positie van de raden alsmede de participatie van de inwoners is geborgd.De raad voelt zich nog onvoldoende betrokken bij het RES-proces.	

1. Samen de ambitie realiseren

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none">▪ Voor het succes van de energietransitie moeten de opbrengsten lokaal worden geïnvesteerd. De betaalbaarheid van de energietransitie blijft een aandachtspunt.▪ De RES moet pilots ontwikkelen voor inwoners met een smalle beurs.	<ul style="list-style-type: none">▪ Om tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie te komen van de RES streven wij naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn, onder andere door:<ul style="list-style-type: none">- de opbrengsten, in bijvoorbeeld duurzame energie en/of geld, zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, hetzij aan de ontwikkeling van de regio;- te zorgen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is;- lokaal eigenaarschap van energieprojecten, waarbij we streven naar maximale lokale participatie.▪ Dit werken we verder uit, waarbij we afstemmen wat we op regionaal niveau kunnen en willen organiseren met elkaar en wat op lokaal niveau.
<ul style="list-style-type: none">▪ Het betrekken van jongeren verdient aandacht bij de totstandkoming van de RES op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau.	<ul style="list-style-type: none">▪ Ook jongeren betrekken we actiever bij de energiestrategie. Zo gaan we op regionaal niveau in gesprek met Jong RES over hun betrokkenheid bij de energietransitie.
<ul style="list-style-type: none">▪ Werk in het kader van de RES vooral ook bottom-up, in aansluiting op lokale initiatieven. De energietransitie moet in de uitvoering niet aanvoelen als 'opgelegd' maar als een 'initiatief van ons allen'. Werk samen met initiatiefnemers.	<ul style="list-style-type: none">▪ We maken gebruik van de lokale kennis en initiatieven op het gebied van de energietransitie, voor alle thema's. We werken samen met vertegenwoordigers van lokale energie coöperaties, o.a. binnen de werkgroep Participatie & Eigendom.

2. Onze aanpak

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeenten onderschrijven de leidende principes en de aanpak voor de RES. De vraag is wel om dit in het vervolgtraject richting RES 1.0 concre(e)t(er) te maken. Daarnaast de vraag of er sprake is/kan zijn van prioriteit. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In het vervolg van de RES wordt steeds concreter invulling gegeven aan de leidende principes, de strategie en de concrete aanpak. Daarbij bekijken we ook welke prioriteiten daarbij kunnen worden gesteld. Het RES-proces richt zich op het uitwerken van de energietransitie en de opgaven, waarvan we nu denken dat deze hiermee zijn te koppelen. Daarbij blijven we continu alert op aanvullende te maken koppelingen.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niet alleen kijken naar de opgaven die direct te koppelen zijn aan de energietransitie, maar het is wenselijk om ook maatschappelijke opgaven die geen directe link hebben met de energietransitie mee te nemen. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De afstemming tussen de verschillende opgaven en taakvelden regionaal borgen. Breng prioritering aan in verschillende onderdelen. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Innovatie in de RES een duidelijkere positie geven en concreet maken van de kansen die er op dat gebied binnen de regio zijn. Creëer als innovatieve regio proeftuinen voor nieuwe technieken voor duurzame opwek. Belangrijk is om naar nieuwe vormen van energie te kijken. Kijk naar nieuwe technologische ontwikkelingen en focus daarmee niet alleen op wind- en zonne-energie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In het kader van de RES willen we gebruik maken van de kennis en technologie die in de regio aanwezig is. Er is o.a. contact gelegd met Brainport Development en de TU/e (Differ en EIRES) over nieuwe technologie en de concrete kansen die er nu al zijn. Dit verbinden we met de opgaven die voortkomen uit de thema's binnen de RES.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave. Voor elke gemeente gelden dezelfde regels en verwachtingen. Alle gemeenten dragen naar vermogen bij aan de RES en de realisatie daarvan. Zorg voor een gelijkwaardige last voor het platteland en het stedelijk gebied. Binnen de MRE bespreken wat de compensatiemaatregelen zijn voor gemeentes die relatief meer bijdragen aan de opgave. ▪ Gelijkwaardige kaders en afwegingen zijn noodzakelijk voor de hele regio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit past binnen de uitgangspunten en leidende principes zoals ze in de Concept-RES zijn geformuleerd. Bij de concrete uitwerking tekent zich een verdeling van inspanningen af, waarmee het gesprek kan worden gevoerd over deze verdeling.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Betrek het grootschalig aanplanten van bomen om CO2 vast te leggen. ▪ Niet alleen kijken naar 'waar kan wat' maar juist ook 'wat hebben we nodig'. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.

3. Besparing

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeenten onderschrijven in hun reacties het belang van besparing op energieverbruik en CO2. Het is een belangrijk onderdeel van de RES. Het regionale energiebesparingsplan moet met prioriteit worden opgepakt. ▪ Zet in op een zo groot mogelijke besparing. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit is het uitgangspunt voor de aanpak van besparing in het kader van de RES. Daarbij is aangegeven dat de overheden het goede voorbeeld geven.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ We geven als gemeenten/overheden het goede voorbeeld. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Concretiseer de doelstelling/ambitie voor besparing. Zorg dat het niet vrijblijvend wordt. Geef aan welke rol van gemeenten verwacht wordt in de besparingsdoelstelling. Werk uit hoe de resultaten van dat plan gemonitord worden. ▪ Het is belangrijk voor het draagvlak dat de besparing ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is in de fase van de concept-RES geen generieke doelstelling voor het onderdeel besparing opgenomen. De besparingsaanpak wordt afgestemd op de doelgroep, de stakeholders en het gebouw. Deze aanpak wordt uitgewerkt in energiebesparingsplannen per doelgroep. Hierin wordt per doelgroep en soort gebouw in beeld gebracht welke besparingsaanpak (route, aanbod, communicatie) hier het beste bij aansluit en dus het grootste effect zal hebben. ▪ De aanpak wordt in het traject richting RES 1.0 vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Borg de uitvoering van het energiebesparingsplan. Afstemming over wat lokaal en wat regionaal opgepakt wordt, is hier onderdeel van. ▪ Er in de bovengenoemde aanpak moet worden onderzocht op welke manier er strengere duurzaamheidseisen kunnen gelden bij nieuwbouw. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zet in op een regionale aanpak voor kleinschalige opwek. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Belangrijk is het verkleinen van de warmtevraag die in de bestaande gebouwde omgeving ligt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit wordt onderschreven. We zetten in de RES volop in op besparing, o.a. door het treffen van isolatiemaatregelen.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De besparingsopgave moet voor inwoners en bedrijven betaalbaar en financieerbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Haalbaarheid en betaalbaarheid is een leidend principe in de RES.

4. Duurzame opwek

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> De gemeenten onderschrijven het bod van 2 TWh voor onze regio. 	<ul style="list-style-type: none"> Bij verdere concretisering van de invulling van de zoekgebieden zal steeds concreter worden hoe we dit bod kunnen invullen.
<ul style="list-style-type: none"> Gemeenten onderschrijven het inzetten op de no-regret maatregelen. Rijk en provincie oproepen om instrumenten aan te reiken om dit maximaal te stimuleren. Neem ook mogelijkheden van zonnepanelen en/of zonnecollectoren aan gevels mee. 	<ul style="list-style-type: none"> We zetten als eerste in op no-regret maatregelen en we geven randvoorwaarden aan richting Rijk en provincie die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Ook innovatieve oplossingen worden meegenomen.
<ul style="list-style-type: none"> Als harde voorwaarde naar het Rijk meenemen dat nu al volop moet worden ingezet op het uitbreiden van het elektriciteitsnet door Enexis en Tennet. Die tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en wetgeving die daarvoor nodig is, is een harde voorwaarde om het bod van 2,0 TWh vóór 2030 gestand te kunnen doen. 	<ul style="list-style-type: none"> Dit nemen we mee in het traject richting RES 1.0. Het overleg hierover met Enexis is inmiddels opgestart, zowel ambtelijk als bestuurlijk.
<ul style="list-style-type: none"> RES 1.0 vaststellen als alle informatie uit de planMER en participatietraject gereed is. 	<ul style="list-style-type: none"> Zodra er meer van de inhoud van de PlanMER bekend is, bepalen we wat we precies kunnen en willen aanleveren bij het Rijk op 1 juli 2021.
<ul style="list-style-type: none"> Landschapskwaliteiten dienen leidend te zijn bij de aanwijzing en inrichting van grootschalige opweklocaties. Tijdsdruk mag niet ten koste gaan van kwaliteit en draagvlak. 	<ul style="list-style-type: none"> Om te komen tot zoekgebieden voor grootschalige opwek wordt nadrukkelijk rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit en de landschapstypen in onze regio. We voeren een planMER uit om alle relevante effecten in kaart te brengen. De zorgvuldigheid in termen van kwaliteit en draagvlak staat daarbij voorop.
<ul style="list-style-type: none"> Opwek moet plaatsvinden op de plekken waar het ook daadwerkelijk gaat worden gebruikt t.b.v. efficiëntie en ter voorkoming van onnodig 'verlies'. 	<ul style="list-style-type: none"> Systeem efficiëntie is één van de elementen in het afwegingskader voor de afweging en beoordeling van de zoekgebieden voor grootschalige opwek.
<ul style="list-style-type: none"> Zet in op de meest efficiënte invulling van duurzame energieopwekking. Een goede energiemix is belangrijk. Kijk ook naar alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie. Door twee gemeenten wordt aangegeven dat kernenergie meegenomen moet worden. Geef aandacht voor de rol van groen waterstof als energiedrager en opslagmedium c.q. de mogelijkheden om zonne-energie op te slaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen. Alternatieven zoals groen gas (CNG/LNG) en het benutten van geothermie worden onderzocht in het kader van de toepassing van duurzame warmtebronnen. Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.

4. Duurzame opwek

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none">▪ We gaan in op de locaties waar kansen liggen, maar er moet (beter) uitgelegd worden waarom sommige locaties juist niet geschikt zijn. Zodat er draagvlak ontstaat voor de zoekgebieden vanuit dat perspectief.▪ Advies om gebruik te maken van de uitgebreidere (constructieve) zonneladder (NMF).▪ Kijk naar kleinere windmolens met een minder grote impact op de omgeving.	<ul style="list-style-type: none">▪ In het kader van de PlanMER gaan wij zorgvuldig naar de zoekgebieden voor grootschalige opwek kijken, die uit de eerste analyse naar voren zijn gekomen. Die gebieden zijn naar voren gekomen, rekening houdende met wetgeving die andere gebieden uitsluit. In het planMER worden omgevings- en milieuaspecten onderzocht en de mogelijke (financiële) koppelingen met brede thema's die in de concept-RES naar voren zijn gekomen. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen.▪ We bewaken de ruimtelijke kwaliteit door expliciet te streven naar:<ul style="list-style-type: none">- maximale inzet op besparing, zuinig en meervoudig ruimtegebruik;- het benutten van de gebiedspecifieke meekoppelkansen;- waar mogelijk energievraag en -aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar te houden;- het hanteren van de 'zonneladder' bij het bepalen van de locaties voor zonne-energie.▪ Bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, waaronder ook het zoekgebied 'no-regret' voor opwekking van energie uit zon op daken en restgronden, wordt ook de toepassing van de zonneladder verder uitgewerkt.▪ Wij kijken bij nader onderzoek naar de invulling van de zoekgebieden naar nu beschikbare technieken voor de opwek van duurzame energie. Dat betreft ook kleinere windmolens.

5. Duurzame warmte

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De RSW is een goede basis als input voor de lokale Transitie Visies Warmte. Zorg dat de voortgang van de lokale aanpak gezamenlijk op gaat met de ontwikkeling van de RSW, waarover tussentijds wordt afgestemd met de regio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De afstemming tussen regionaal en lokaal is uitgangspunt voor de aanpak van het thema duurzame warmte richting de RES 1.0. In de RES 1.0 geven wij inzicht in de mogelijke wisselwerking tussen lokale bronnen en de regionale bronnen en infrastructuren en welke scenario's voor warmtevoorziening er daarbij zijn. ▪ Inmiddels heeft een eerste webinar plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de 21 gemeenten die betrokken zijn bij de lokale transitievisies warmte.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een aantal gemeenten is kritisch over (houtgestookte) biomassa. ▪ Kijk kritisch naar bodemwarmte en effecten op de bodem door geothermie. Uitsluiten van bodembronnen die de aardlagen verstoren. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Op regionaal niveau zou onderzoek gedaan kunnen worden naar de mogelijkheden van mestvergisting (Laarbeek). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Warmte uit wegen moet niet worden vergeten (Oirschot). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. Daarbij wordt aangegeven of deze een lokaal c.q. boven lokaal/regionaal karakter/ potentie hebben. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enkele gemeenten pleiten er voor om het gasleidingnetwerk in bestaande wijken te laten liggen zolang er geen alternatieve warmtebron beschikbaar is: <ul style="list-style-type: none"> - Aangekoppeld blijven totdat de schone opwekking van energie toereikend en efficiënt is voor de energiebehoefte. - Het netwerk kan dan in de toekomst mogelijk gebruikt worden voor de distributie van groen gas. Eventueel zouden nieuwbouwwijken ook van een gasnet voor groen gas voorzien kunnen worden. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ook de bestaande infrastructuur wordt in kaart gebracht in het kader van de RES. De mogelijkheden om gebruik te maken van de infrastructuur wordt meegenomen.

6. Van strategie via beleid naar uitvoering

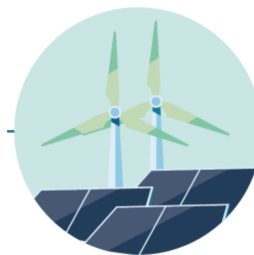
Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> Stem de regionale plannen af met andere regio's. Insteek is geen afwenteling maar een integrale analyse op provinciaal, en beter nog landelijk niveau. 	<ul style="list-style-type: none"> Er vindt regelmatig afstemming plaats met de Brabantse regio's en met de buurregio's. In de RES worden randvoorwaarden meegegeven richting andere overheden.
<ul style="list-style-type: none"> Ook de besparings- en de warmteopgave zullen een plaats moeten krijgen in lokaal omgevingsbeleid. Het is wenselijk dat afstemming op al deze onderwerpen tussen overheden plaatsvindt en dat dit vanuit de RES opgepakt wordt. 	<ul style="list-style-type: none"> Ook de verankering in beleid van de aanpak voor besparing en warmte wordt meegenomen in de RES. Dit wordt breed afgestemd met de 21 gemeenten, provincie en waterschappen.
<ul style="list-style-type: none"> Voor de vaststelling van de RES 1.0 moet uitgewerkt worden hoe de uitvoering van de RES geborgd wordt. Belangrijk is dat wij na vaststelling van de RES 1.0 meteen de eerste stappen zetten in de uitvoering van de gemaakte plannen. Er moet een heldere afweging komen tussen activiteiten die regionaal en lokaal geborgd worden. 	<ul style="list-style-type: none"> Voor de thema's 'besparing', 'grootschalige opwek' en 'warmte' doorlopen wij als regio ons RES-proces op de manier en de snelheid die nodig zijn om zorgvuldig tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
<ul style="list-style-type: none"> Beschrijf hoe stakeholders in de regio mede eigenaar worden gemaakt van de oplossingen, om zo ook de gewenste kansen voor de economie te realiseren en draagvlak te houden voor (met name) ruimtelijke ingrepen. Gebruik te maken van bestaande organisatiestructuren, zoals het SGE, zodat er voorkomen wordt dat er verschillende samenwerkingsverbanden ontstaan met aangrenzende opdrachten. 	<ul style="list-style-type: none"> We gaan in gesprek met stakeholders over de gezamenlijke ambities in het kader van de energietransitie en op welke wijze we willen gaan samenwerken in het kader van de RES. In de Concept-RES beschrijven wij hoe we tot een succesvolle ontwikkeling én realisatie willen komen van de RES door te streven naar maatschappelijk draagvlak en bewustzijn. In het proces naar de RES 1.0 passen wij dat verder toe en werken dat verder uit met stakeholders. Denk aan afstemming over mogelijke invulling van zoekgebieden, koppelingen van warmtevraag en aanbod, mogelijke besparingsaanpakken en manieren om lokaal eigenaarschap mogelijk te maken.

6. Van strategie via beleid naar uitvoering

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none">▪ Aandacht voor de grondpolitiek per gemeente en de inrichting van de organisatie hiervoor.	<ul style="list-style-type: none">▪ We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.
<ul style="list-style-type: none">▪ Instrumenten die het Rijk mogelijk zal moeten maken, zoals gebouwgebonden financiering, zijn noodzakelijk om inwoners en bedrijven echt in de uitvoeringsstand te krijgen. Aandacht besteden aan een aantal onderwerpen die een bovenregionale aanpak behoeven, Hierbij gaat het in het bijzonder over het verhogen van de prijs van de CO₂-emissierechten en de productie en het gebruik van waterstof.	
<ul style="list-style-type: none">▪ Snelle aanpassing van de wetgeving, daar waar deze knelt met regionale en lokale ambities en plannen. Vraag met de RES ook om behoud van salderingsregeling voor zonnepanelen.	
<ul style="list-style-type: none">▪ Geef in de RES duidelijk aan wat regionaal opgepakt moet worden en wat lokaal geïmplementeerd moet worden. Concreet maken en duidelijke planning/tijdslijn en doelen formuleren.	<ul style="list-style-type: none">▪ Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie



Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Waterschappen

Waterschappen

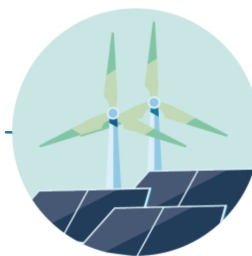
Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> Door ruimtelijke opgaven te combineren dragen we gezamenlijk bij aan de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en het beperken van de maatschappelijke kosten. Koppel klimaatmitigatie aan klimaatadaptatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Dit is onderdeel van de aanpak voor de RES. De opgaven voor de energietransitie worden gekoppeld aan andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in onze regio, waaronder klimaatadaptatie.
<ul style="list-style-type: none"> Bij de verdere concretisering van de zoekgebieden voor grootschalige opwek aandacht besteden aan een duurzaam watersysteem en klimaatadaptatie, zodat o.a. koppelkansen met waterberging tot uiting komen in de RES 1.0. 	
<ul style="list-style-type: none"> Aandacht voor het behoud van de (gezonde) bodemkwaliteit en daaraan gekoppeld de regionale waterhuishouding, in relatie tot enerzijds de toekenning van terreinen en anderzijds de inrichting van de zonneweiden. Maak regionale afspraken en –kaders voor de ontwikkeling van windparken en zonneweiden. 	
<ul style="list-style-type: none"> Met de verduurzaming van de warmte gaat een sterke toename van het gebruik van de hydrologische ondergrond plaatsvinden in de vorm van open- en gesloten energiesystemen. Dit neemt risico's met zich mee voor het beheer van het schaarse grondwater en bescherming van de grondwaterkwaliteit. Hier regionaal aandacht voor hebben bij de nadere uitwerking in de RSW en de RES 1.0. 	<ul style="list-style-type: none"> Voor alle opties voor duurzame warmte wordt een SWOT-analyse uitgevoerd. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> Opzet van ontwikkel- en beleidsruimte voor de toepassing van aquathermie. 	<ul style="list-style-type: none"> Alle opties voor duurzame warmte worden meegenomen in een SWOT-analyse. De resultaten daarvan dienen als input voor de scenario's en visie die op regionaal niveau worden opgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> Oproep om de energie ten dienste van andere opgaven, breder in te steken dan alleen financieel. 	<ul style="list-style-type: none"> De koppeling tussen energie en andere opgaven wordt breder bekeken dan alleen een mogelijke financiële koppeling. Ook in de zoekgebieden, waar wordt bekeken energie ten dienste van andere opgaven in te zetten.

Waterschappen

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none">De waterschappen hebben de bijzondere positie van zowel lokale ontwikkelaar als decentrale overheid met een verduurzamingsopgave, die bij de uitwerking van 50% lokaal eigendom dan ook in acht moet worden genomen.	<ul style="list-style-type: none">Dit nemen we mee in het vervolgtraject.
<ul style="list-style-type: none">In de uitwerking van de RES 1.0 en de fasen daarna, in het bijzonder in de toekomstige gebiedsontwikkelingen, zien wij voor het waterschap een belangrijke rol met het oog op koppelkansen (energie ten dienste van andere opgaven), waterbeheer en aquathermie.	<ul style="list-style-type: none">Dit nemen we mee in het vervolgtraject.
<ul style="list-style-type: none">Actieve uitwisseling en afstemming tussen de RES'en te organiseren. Alleen dan kunnen de regio's tot een zo optimaal mogelijke invulling van het landschap komen en kan worden voorkomen dat er keuzes worden gemaakt waar we op de langere termijn last van krijgen. Door samen te werken zou op deze onderwerpen niet alleen een efficiëntieslag, maar ook kwaliteitsverbetering behaald kunnen worden.	<ul style="list-style-type: none">Er vindt regelmatig afstemming plaats met de provincie, de Brabantse regio's en met de buurregio's. Ook dit onderwerp komt daarbij aan de orde.

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale
Energie
Strategie



Concept-RES Metropoolregio Eindhoven

Provincie Noord-Brabant

Provincie

Hoofdpijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De ambitie van 2,0 TWh voor wat betreft decentrale elektriciteitsopwekking acht de provincie voldoende ambitieus en proportioneel aan de aard en omvang van de regio, ten opzichte van de landelijke doelstelling van 35 TWh. Daarnaast geeft de provincie aan dat enige overprogrammering wenselijk is. ▪ Verder vinden wij het van belang om gezamenlijk in de regio initiatieven te ontwikkelen om kleinschalig zon op dak te stimuleren. Dit draagt niet alleen bij aan de provinciale doelstelling, maar het zorgt ook voor draagvlak onder inwoners als zij zien dat daken optimaal benut worden. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij verdere concretisering van de invulling van de zoekgebieden zal steeds concreter worden hoe we dit bod kunnen en willen invullen. ▪ Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De provincie legt de uitdaging voor om tussen concept-RES en definitieve RES te laten onderzoeken of een grotere energiebesparing tot 2030 mogelijk is. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er worden met stakeholders energiebesparingsplannen gemaakt. In het traject richting RES 1.0 wordt dit zoveel mogelijk vertaald in afspraken over samenwerking en ambities, met gemeenten en met stakeholders. Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbod om de nieuwe manier van samenwerken met de provincie op te pakken waarbij diep-, rond- en breed kijken uit de Brabantse omgevingsvisie de leidraad is. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De provincie wijst op het belang van zowel een effectieve verhouding tussen zonne- en windenergie als van zoekgebieden in de nabijheid van de energiehoofdinfrastructuur. Voor de verdere uitwerking richting RES 1.0 bevelen wij u aan om 'zon' en 'wind' zoveel als mogelijk op één locatie te combineren. Door goede combinaties van zon en wind te maken, worden de kosten van de energietransitie aanzienlijk beperkt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er wordt breed in kaart gebracht welke opties voor opwek en opslag haalbaar zijn binnen de energiestrategie voor onze regio. In de afweging wordt rekening gehouden met o.a. potentie en systeem efficiëntie en wordt afstemming gezocht met andere partijen.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De provincie vindt het van belang om de verdere uitwerking van de RES'en zo dicht mogelijk bij de inwoners te beleggen en staan dan ook positief tegenover overdracht van onze bevoegdheden voor windparken. De wet biedt hier ruimte voor mits een gemeente het planproces net zo snel of sneller kan doorlopen als de provincie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We brengen in beeld welke bestaande instrumenten kunnen worden ingezet om tot uitvoering te komen. Daarnaast geven we aan welke aanpassingen of aanvullingen in wet- en regelgeving, beleid en instrumentarium nodig zijn om ambities en plannen tot uitvoering te kunnen brengen.

Provincie

Hoofdlijnen reacties	Antwoord
<ul style="list-style-type: none">De provincie adviseert om in samenspraak met onder meer de arbeidsmarktregio en de onderwijs- en kennisinstellingen, bij de totstandkoming van de RES 1.0 nadere invulling te geven aan een integraal, breed gedragen en proactief arbeidsmarkt- en scholingsbeleid. Dit is nodig om de energietransitie mogelijk te maken en de werkgelegenheidskansen hiervan te verzilveren.	<ul style="list-style-type: none">Dit thema wordt meegenomen in het vervolg en er is inmiddels een startnotitie over dit thema opgesteld en besproken met de stuurgroep.
<ul style="list-style-type: none">De verdere uitwerking en uitvoering van de RES als geheel vraagt om een adequate regionale uitvoeringsorganisatie met voldoende menskracht en middelen.	<ul style="list-style-type: none">Wij streven ernaar om in de RES op een zorgvuldige manier tot keuzes, afstemming en uitvoeringsafspraken te komen.
<ul style="list-style-type: none">Neem in de RES ook de uitrol van publieke laadinfrastructuur voor personenvervoer mee.	<ul style="list-style-type: none">Deze suggestie nemen we mee in het vervolg richting RES 1.0.